

Erdészeti szaporítóanyag termelők infrastrukturális helyzete a modern technológiák tükrében

The infrastructural position of the Hungarian forest nurseries
in the relation of modern technologies

Kárpáti Béla Imre*

Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Terméktanács

Kivonat

A magyar erdészeti és energetikai szaporítóanyag termelők egyre nehezebb helyzetbe kerülnek. Ennek alapvető okai abból erednek, hogy a technológiai feletételei a termelésnek nem biztosítottak olyan szinten, mint amilyen az a mai kor és technológia ismeretében elvárható lenne.

A készített felmérés alapján a csemetekertek 57,8%-ban – saját megítélés alapján – a termelésében használt gépesítettség technológiáját elavultnak ítéli meg. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy az utóbbi 10 évben gépüzemi modernizációra 72,5%-ban nem volt lehetősége az ágazatnak. Továbbá, pályázati forrást pedig a termelők 84, 2%-a nem tudott igénybe venni az elmúlt időszakban. A technológiai problémát az is jól mutatja, hogy a felmérésben részt vett termelők 52,8%-ának termelésében házi készítésű célgépek vannak és nem modern precíziós eszközök.

A fentieket figyelembe véve, abban az esetben, ha a tendencia nem változik, az ágazat várhatóan le fog szakadni a nyugati piacoktól és kiszolgáltatottá fog válni olyan mértékig, amely már a hazai erdőgazdálkodást is veszélyeztetni fogja.

Kulcsszavak: erdészeti szaporítóanyag, termelés, csemetekert, technológia, erdőgazdálkodás

Abstract

Based on our research we can expect the position of the Hungarian forest replanting material (FRM) producers to become quite difficult in the short future. The fundamental reasons of this arise from the technological background of the production, since the level of the technologies is lower than it could be expected in the light of the tendencies.

According to the outcome of our research 57,8 % of the nursery owners' claim their technological level in the nursery to be out of date already. This corresponds with the other result that 72,5 % of the members of the sector are unable to participate in any programs aiming technological modernization. Furthermore, 84,2 % of the producers are unable to participate in any kind of application programs that could financially help them in the modernization. The problem of the level of technologies is highlighted by the fact that in 52,8% of the questioned firms most of the equipment is home-made and self-developed, although there are professional aim machineries on the market.

As indicated above, if no changes in the tendency of the machineries' modernization among the forest nursery producers appear, most probably the gap between the foreign and the Hungarian producers will increase to such extent that will endanger the domestic forestry sector, as well.

Keywords: forest nursery, forest replanting material (FRM), technology, forestry

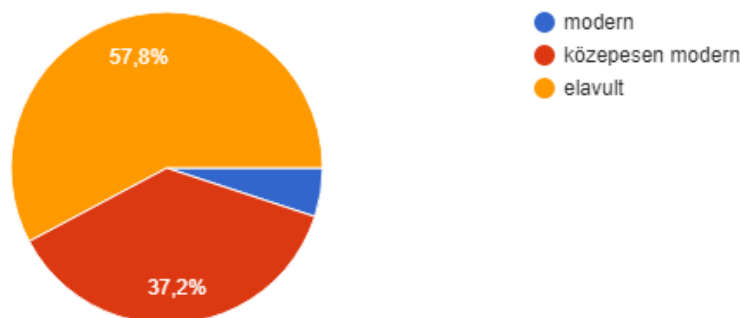
---

* info@csemete.hu

1. Erdészeti szaporítóanyag termelők infrastrukturális helyzete a modern technológiák tükrében

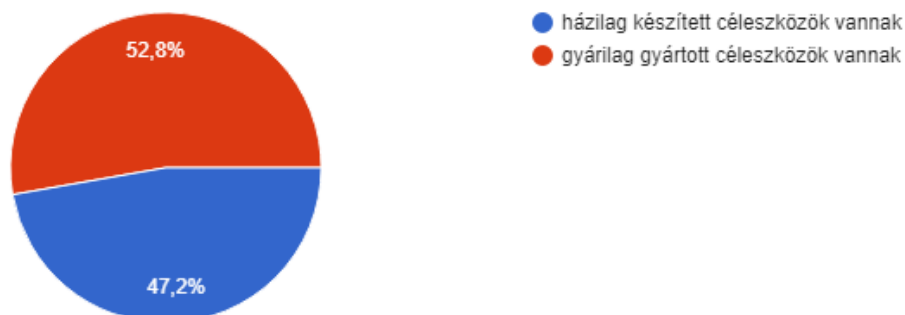
Az Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag TermékTanács (EESZT) illetve a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézet együttműködése révén 2018 tavaszán egy 40 kérdéses online megkereséses, anonim kérdőívet juttattunk el az EESZT irodáján keresztül az EESZT tagságához. A kutatás háttéréhez tartozik, hogy a hazai szabályozások értelmében, minden legális termelőnek tagja kell lennie az EESZT-nek, így kimondható, hogy a teljes szektor felmérése megtörtént a vizsgálat elvégzése során. A felmérésben több mint 560 célszemély/gazdasági társaság, mint célszemély, vett részt. Válaszokat összesen 230 cégtől/természetes és/vagy jogi személytől kaptunk, ami a teljes szektorra vonatkozóan 41%-os eredmény. Figyelembe véve, hogy a termelői piacra vonatkozó kérdéskörökbe a termelési tevékenységgel nem rendelkező 49 tisztán kereskedői tevékenységet végző cég nem is tudott volna részt venni, a felmérés eredménye 45%-nak mondható. Ez a magas kutatási eredményszám arra a következtetésre engedti jutni jelen kutatás készítőit, hogy a kapott eredményekből országos tendenciák és következtetések állíthatók fel, illetve vonhatók le. Jelen szakanyagban a feltett 40 kérdésből csak 4, kiemelkedően a technológiai tendenciákat mutató kérdésre adott válaszokat, illetve azok elemzését mutatjuk be.

Amint az az *1. ábrán* látható, meglehetősen kérdéses a termelői szektor véleménye a saját technológiai színvonaláról, azaz a termelői oldal pontosan tisztában van a címben szereplő és meghatározott problémakörrel. Abban az esetben, ha a felmérés eredményét országos arányokra vonatkoztatjuk, megállapítható, hogy a termelők 5%-a, azaz országosan mintegy 25-26 olyan termelő csemetekert van, amely önmegítélés alapján modern technológiával rendelkezik saját csemetekertjében. Ez a szám egy olyan kis termelői kapacitást fed le, illetve olyan alacsony ágazati szinten, hogy komoly hosszútávú veszélyforrásként kell kezelnünk. Ha figyelembe vesszük a „közepesen elavult” kategóriát, láthatjuk, hogy országos szinten jelentős technológiai ugrásra van szükség, annak érdekében, hogy a „modern” kategória megítélése megemelkedjen. Nagy szakmai kérdés az „elavult” csoporthoz tartozók jövője.

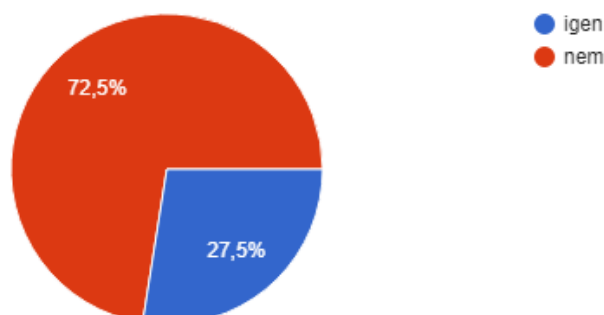
1 ábra: Feltett kérdés: Gépüzemének megítélése Ön szerint?

A jelenlegi piaci viszonyok sajnos nagy mértékben nehezítik olyan magas árbevétel elérését, hogy abból reális összeget lehessen visszaforgatni a gépüzembe egy termelő csemetekert esetében.

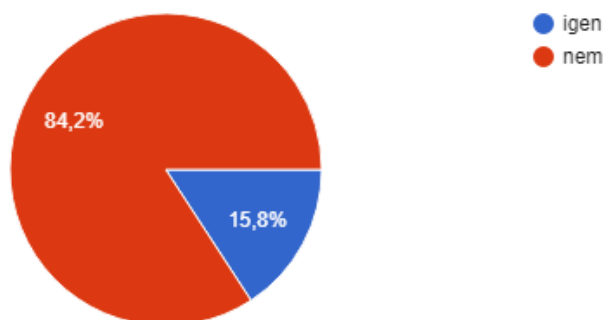
2. ábra: Feltett kérdés: Gépüzemében döntően milyen céleszközök vannak?

A fenti elemzésben levezettek eredménye – mintegy negatív termelési spirál beindítója- az alacsony piaci gépbeszerzések aránya. A finansziális háttér hiányán kívül, azonban van egy nagyon gyakorlati problémakör is a csemetekerti gépbeszerzésben. Ez pedig a gépeszközök hazai hiánya. Nagyon sok esetben a termelőknél előfordul, hogy használt piacról próbálnak célgépeket beszerezni (2. ábra). Ennek oka természetesen alapvetően az ár-érték arány. Mivel, az új gépek beszerzése sok esetben – azok ritkasága, illetve speciális volta miatt – költséges, a termelők kénytelenek a használt eszközök területén keresni célgépeiket. Így folyamatosak a házi átalakítások és olyan gépkialakítások, amelyek nagyfokú leleményességre ösztökélik a termelőket, támaszkodva azok gyakorlati tapasztalataira. A kisebb termelési küszöbvel rendelkező kertek esetében kiemelkedően gyakoriak a házi készítésű eszközök. Egy másik ok, amely a házi gépeszközök alkalmazását követeli meg az, hogy a termelők annyira diverz rendszerben termelnek, hogy a termelési körülmények is nehezen szabványosíthatóak. Sok esetben a hidegágyak vagy sortávok méretét nem a gép szabványok, hanem a helyi sajátosságok határozzák meg. Ekkor természetesen a házi gépkialakítások. Természetesen léteznek megfelelő speciális gépek is a piacon, de azok – kis kereskedelmi tételszámuk miatt – jelentősen tökeigényesek. A 47,2%-os gyári géparány megnyugtató lenne a termelői oldalon, ha nem kérdeztünk volna rá a fejlesztések időszakosságára (3. ábra). Amint az a grafikonon – illetve a kapott válaszokon – is látszik, a legtöbb termelő egységben minimálisan eltelt már 10 év a legutóbbi jelentősnek mondható modernizáció óta. Ez azt jelenti, hogy a csemetekertek több mint 72%-ában az elmúlt 10 évben jelentősebbnek mondható technológiai csere nem történt meg. Ennek, oka ismételten csak a magas tőkekorlátokra, illetve likviditási problémákra vezethető vissza. Ökonómiai szempontból nem várható el a fejlesztési kedv egy termelő egység vezetőjétől, akinek a termelése az elmúlt időszakban csak stagnált vagy csökkent. Ezen a piacon nagyon nehéz az „előre menekülés” elvét követni, hiszen a piacot a többi gazdasági szereplőn kívül – a klímaváltozásnak köszönhetően relatívan hektikusan változó - időjárási viszonyok is oly nagy mértékben befolyásolják.

3. ábra: Feltett kérdés: Az elmúlt 10 évben volt-e jelentősebb technikai modernizáció a termelésben?

Észre kell vennünk azonban, hogy van egy olyan termelői réteg, amely – amint az a 2-es és 3-as ábrákon is látszik – próbál modernizációs tevékenységet is végezni, illetve lehetőség szerint fejleszt és célgépeket vásárol. A 2.- és a 3. kérdés ezen metszete az a 27,5%-nyi termelői csoport, amelynek már rendelkezésére áll a modernebbnek mondható célgép eszközállománya. Országos tendenciákra viszonyítva, ez a termelői csoport kb. 140 termelői egységet tesz ki. Azt azonban nem tudjuk, mekkora üzemmérettel rendelkeznek ezek a termelők. A gyakorlati számok szerint az a termelési limit, amelynél a modernizációs irányok már tudnak jelentkezni, nagyságrendileg 1,5 millió db csemete/év körül lehet. Ennek vizsgálata egy későbbi vizsgálat tárgya kell legyen, azaz nem része jelen szakanyagnak.

4. ábra: Feltett kérdés: Elnyert-e hazai, állami, vagy EU-s támogatást az elmúlt 4 évben, a területalapú támogatáson kívül, bármilyen célra?

A fentiekkel összefüggésben a hazai, alapvetően támogatásokon alapuló technikai fejlesztéseknek egy alapvetését mutatja a 4. ábra. Jól láthatóan, a hazai erdészeti szaporítóanyag termelők egy jelentős része nem tud pályázati programokban részt venni. Az a 15,8%-a a termelőknek, akik ezekben a fejlesztési programokban részt tudnak venni, ugyan modernizálhatja a termelési tevékenységét, de nem tudja lefedni a hazai piacot sem. Ha a grafikont összevetjük a 3. ábra eredményeivel, könnyen valószínűsíthetjük, hogy a 15,8% része annak a 27,5%-nak, akik bizonyos fejlesztéseket már megtettek. Abban az esetben viszont, ha az 1. ábra eredményeit vetjük össze a 4. ábra számaival, egyértelmű, hogy a fejlesztésben résztvett termelők egy jelentős része a fejlesztés után is csak közepesen elavultnak ítéli meg termelési egységének össztechnológiai színvonalát.

A fentiek alapján összefoglalva megállapítható, hogy a hazai szaporítóanyag termelés gépesítségének színvonala meglehetősen elavult, illetve tekintettel a jelenleg elérhető modern precíziós eszközökre, a szektor rövid távon is várhatóan piaci hátrányba fog kerülni. A jövő tekintetében komoly szakmai kérdés, hogy a 24. órában lévő segítség mikor érkezik meg tőkeinnyekció formájában az ágazatba. A jelenlegi tendenciákat figyelembe véve, egyértelműen megállapítható, hogy amíg a modern technológiai háttérrel rendelkező környező országok termelői képesek a változó piaci igényekre, illetve a klímaváltozásból adódó időjárási viszonyokra reagálni, addig a hazai termelők egyértelműen piaci hátrányba fognak kerülni, hiszen ehhez a gyors reagáláshoz szükséges technológiájuk nem biztosított. Ennek eredményeként kérdéses, hogy a hazai erdőtelepítési programokat mi módon tudják majd kiszolgálni. Ezeknek az összeredője komoly telepítési kérdéseket és problémákat fog felvetni a hazai erdőgazdálkodás tekintetében.

Felhasznált irodalom

- EESZT 20 éves jubileumi közgyűlés, 2014. október 30. Az magyar erdészeti szaporítóanyag termelőinek helyzetképe „Csemetekert az erdők bölcsője”
- Szlovák Erdészeti Csemetetermesztők Egyesületének éves szakmai konferenciájára 2015 június 16. A magyar erdészeti szaporítóanyag szektor helyzete és jövője
- OECD konferencia Sopron 2016 április 26-27. Az erdészeti szaporítóanyag termelői szektorának bemutatása
- Forest regeneration:an effective tool to prepare for climate change- afforestation strategy and climate change, Sopron, szeptember 8, 2016
- Erdészeti szaporítóanyag termelés a pályázati lehetőségek tükrében, 2017. június 16. Pezinok, Szlovákia
- Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Terméktanács Évkönyv és adatbázis 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016
- Eco-efficient reesource wood with special focus on hardwoods 2016., Forest regeneration:an effective tool to prepare for climate change

